

RELEVANȚA FORMĂRII INTELIGENȚEI EMOȚIONALE LA STUDENȚII PEDAGOGI

Elena Rusu, lector superior universitar
Universitatea de Stat din Tiraspol

Abstract. Emotional intelligence is the personal ability to identify and manage efficiently our own emotions in relation with our personal goals – career, family, education, etc. Its Purpose is to achieve goals with minimum interpersonal and intrapersonal conflicts. Relevance of studying students' emotional intelligence is essential and has as a main objective to determine the strengths and weaknesses specific to the process of their formation as future personalities, educators. This will enable us to ensure better personal and professional skills and a better organization of training the future teachers.

Key words: *emotive intelligence, emotional balance, human resources, intellectually emancipated generations, competitive social models.*

Actualmente, când regulile societății sunt în plină schimbare, când condițiile lumii contemporane devin tot mai drastice, mai dificile și mai greu de supravegheat, stabilitatea și echilibrul emoțional, priceperea de a relaționa, a colabora, a înțelege și a gestiona corect emoțiile proprii și ale celor din jur devin competențe tot mai valoroase și mai relevante. Exigențele de calitate solicitate de învățământul superior modern revendică formarea unor generații emancipate intelectual, purtătoare de valori autentice durabile, a modelelor sociale competitive, a stilurilor și atitudinilor comportamentale civilizate.

Obiectivul primordial al învățământului superior pedagogic modern constă în formarea resurselor umane cu competențe de actori sociali armonios dezvoltați și performanți din punct de vedere profesional, psihocomportamental, moral, relațional. În acest sens, orice politică educațională, angajată major într-o reformă esențială privind formarea cadrelor didactice, include anumite priorități ce țin de revalorificarea paradigmelor, modelelor de educator și a practicilor de formare a acestora.

Valoarea calității și reușita în activitatea educațională este asigurată, în mare măsură, de prezența și nivelul dezvoltării celor două tipuri de competențe: **intelectuale** și **emoționale**. Competențele de ordin intelectual formează *inteligența academică, cognitivă* sau *generală* (IQ), iar competențele de ordin emoțional alcătuiesc *inteligența emoțională* sau *socială* (EQ).

În școala superioară sunt acceptate și valorificate, de cele mai multe ori, competențele academice sau intelectuale, acreditându-se ideea că anume acestea garantează performanțe superioare și reușita în viitoarea activitate profesională, trecând pe un plan secundar, nesemnificativ formarea competențelor emoționale sau, altfel zis, a *inteligenței emoționale*. Potrivit Mariei Cojocaru, „este demonstrat faptul că dezvoltarea competențelor emoționale și intelectuale se realizează pe diverse dimensiuni, iar succesul personal și eficiența profesională sunt asigurate, de fapt, de funcționalitatea competențelor emoționale și anume de blocul comportamental, la nivelul constructelor *autoreglarea* și *reglarea relațiilor interpersonale*” [1, p. 6].

Inteligența emoțională este capacitatea personală de identificare și gestionare eficientă a propriilor emoții în raport cu scopurile personale (carieră, familie, educație etc.). Finalitatea ei constă în atingerea scopurilor, cu minim de conflicte inter- și intra-personale. Chiar dacă o persoană are suficiente cunoștințe și idei inteligente, dacă nu își cunoaște și nu reușește să-și gestioneze emoțiile și sentimentele, poate întâmpina dificultăți în încercarea de a-și construi relațiile cu ceilalți sau o carieră profesională de succes. Dezvoltarea inteligenței emoționale

asigură reușita atât în plan personal, cât și în cel profesional. [9, p.169]

Mai multe studii [5,8,9,10] susțin că persoanele, care posedă o inteligență emoțională dezvoltată, au mai multe oportunități în adaptarea socială de succes prin intermediul competențelor emoționale. Aceste persoane pot să identifice corect și să gestioneze emoțiile proprii și pe ale celorlalți, sunt mai bine cotați în cadrul grupurilor de muncă, sunt mai cooperanți, mai puternic motivați, pot evita și rezolva conflictele apărute, sunt mai optimiști.

Ne-am obișnuit deja să raportăm totul la gândire, intelectualizând orice, punând IQ pe prim-plan, ignorând nemotivat aspectele afective, care guvernează, din umbră, comportamentul nostru. Între timp, nesatisfacerea necesităților reale de comunicare eficientă, de adaptare, de a face față situației și de a colabora cu cei din jur au dus la schimbări de atitudini față de inteligența emoțională, definită și ca inteligență socială.

Importanța inteligenței emoționale este demonstrată de studiile empirice ale excelenței profesionale, sugerându-ne că însușirile emoționale au un rol mai important în activitățile profesionale decât abilitățile cognitive – *e puțin să ai cunoștințe, trebuie să poți aplica și transmite aceste cunoștințe*. S-a constatat că persoanele, care au un coeficient intelectual (IQ) înalt sau o inteligență academică foarte bine dezvoltată, se descurcă uneori mult mai greu în viața, în timp ce altă categorie de subiecți, deși posedă un IQ mai redus în comparație cu primii, au rezultate și succese deosebite în practică, reușesc să se descurce în situații critice, să facă față oricăror împrejurări de viață. Mai multe investigații au constatat [5,8,9,10] că aceste persoane dispun de o altă abilitate, pusă în legătură cu *inteligenta emoțională*.

În ultimul timp întâlnim tot mai des evaluări care scot în evidență avantaje și dezavantaje, comparând modalitatea în care se produce sau acționează inteligența academică (sau cognitivă) și cea emoțională la locul de muncă. Iată unele dintre ele:

Tabelul 1: *Trăsăturile inteligenței academice (cognitive) și a celei emoționale la locul de muncă*

Inteligența academică (IQ) și inteligența emoțională (EQ) la locul de muncă		
	I Q	E Q
1	- IQ – se manifestă prin rigiditate	- EQ - se manifestă prin flexibilitate
2	- funcționează bine doar când suntem calmi, echilibrați	- funcționează bine în orice situație, chiar și în cele critice
3	- funcționează mai lent, încet, ineficient, când se impun decizii rapide	- funcționează prompt, rapid ne putem baza pe ea în orice situație
4	- ne ajută să procesăm informațiile abstracte să fim buni la calcule, să memorăm	- ne ajută să fim creativi, să rezolvăm probleme complexe de viață, să ne schimbăm
5	- ne ajută să producem proiecte, planuri, idei	- ne ajută să ne înțelegem mai bine cu alți oameni și să construim relații

		cu ei
6	- ne ajută să dirijăm oamenii, să le impunem	- ne ajută să fim empatici, să motivăm, să negociem conflictele
7	- este un predictor nesigur al succesului în viață	- este un predictor puternic al succesului în viață

Inteligența emoțională funcționează ca un „*manager al emoțiilor*”, asigurând o gestionare corectă a emoțiilor și a sentimentelor, evidențiind importanța emoțiilor în învățare, în viața de zi cu zi, armonizând mediul cu noi înșine; realizând un echilibru între ceea ce simțim și ceea ce gândim, astfel ca „impulsurile grăbite” să fie controlate. „*Cei care reușesc să-și administreze viața emoțională cu mai mult calm și conștiință de sine par să aibă astfel un avantaj clar și cuantificabil în ceea ce privește menținerea sănătății*” [6, p.13].

Numeroase studii în domeniu au demonstrat că inteligența emoțională este un predictor mai sigur al succesului în viață decât IQ-ul. Nu trebuie însă uitat că acestea nu reprezintă competențe *opuse*, ci mai degrabă *separate*, niciuna dintre ele neputând funcționa la capacitate maximă. Astfel, argumentele evocate în cercetările lui Steven J. Stein și Howard E. Book confirmă afirmația precum că, pentru a beneficia cât mai mult de inteligența cognitivă și pentru a o flexibiliza, avem, în primul rând, nevoie de o inteligență emoțională bună. De ce? „*Pentru că indiferent cât am fi de deștepți, dacă îi îndepărtăm pe ceilalți printr-un comportament agresiv, dacă suntem neatenți la felul în care ne prezentăm și nu avem suficientă rezistență la stres, nimeni nu va sta în preajma noastră pentru a vedea ce IQ ridicat ave.*” [11, p. 5].

Inteligența emoțională este un concept extrem de mediatizat în Occident, aflându-se în plină expansiune, dar și supus unor numeroase controverse, iscate între specialiștii notorii din diverse domenii: pedagogie, psihologie, sociologie, management, relații publice etc. Cu toate acestea, inteligența emoțională și-a găsit locul binemeritat în programele educaționale, asigurând schimbările pozitive în comportament.

În Republica Moldova suntem la etapa de familiarizare cu acest concept și se găsesc foarte puțini specialiști care susțin programele de dezvoltare a inteligenței emoționale, precum și mai puțini care conștientizează impactul pe care îl are inteligența emoțională în creșterea performanțelor personale și profesionale. Totuși, problema dezvoltării inteligenței emoționale la studenții-pedagogi este pusă în unele lucrări de specialitate [1], [9].

În literatura psihopedagogică există trimiteri la necesitatea formării inteligenței emoționale la studenți și rolul ei major în constituirea competențelor profesionale. Dar până în prezent nu s-a identificat valoarea EQ prin studii și experiență directă, astfel nu s-a efectuat o analiză profundă a importanței inteligenței emoționale în ceea ce privește pregătirea cadrelor didactice.

Relevanța studierii inteligenței emoționale la studenți este fundamentală și are ca obiectiv detectarea „punctelor forte” și a „punctelor vulnerabile” caracteristice procesului de formare a specialiștilor. Cunoașterea acestora ne va oferi posibilitatea unei imagini mai clare a profilului de inteligență emoțională a studentului, proiectarea și modernizarea curriculum-ului de formare profesională, sporirea randamentului competențelor necesare activității educaționale. Totodată ne va ajuta să trasăm perspectivele exploatării potențialului și aplicării strategiilor de dezvoltare a inteligenței emoționale ca element important în asigurarea eficienței activității didactice, ajustându-le la standardele de formare profesională a cadrelor didactice.

Estimarea valorii inteligenței emoționale la studenții pedagogi reprezintă totalitatea evaluărilor, interpretărilor, impresiilor, legate de propria persoană, de cei din jur și de diverse situații. Aceste estimări sunt, în mare măsură, determinate de mediul social, de modul de relaționare interpersonală, de experiențele anterioare, de sistemele de convingeri și valori care iau forma unui dialog interior. Semnificația gradului de conștientizare al inteligenței emoționale ajută la înțelegerea modului în care dialogul interior influențează sentimentele, acțiunile și reacțiile, impunând ca acestea să fie schimbate în funcție de diverse circumstanțe.

Realitatea ne demonstrează că pentru a rezolva situații complexe și a lua decizii corecte nu este suficientă numai rațiunea, deoarece variatele problemele cu care ne confruntăm sunt, în fond, de natură emoțională. Abilitatea de a rezolva în mod eficace multitudinea de obstacole depinde de capacitatea fiecăruia de a putea dirija propria stare emoțională, astfel încât echilibrul afectiv aflat în contact cu simțămintele interioare să poată înțelege propriile imbolduri și priorități. În același timp e nevoie de a înțelege și punctul de vedere al altora, de a anticipa modul în care ar putea să reacționeze ceilalți la intențiile și acțiunile noastre, precum și capacitatea de-a intra în legături cu alteritatea într-un mod plăcut, chibzuit și amabil.

Se consideră că inteligența emoțională se prezintă și ca o *abilitate transferabilă*, care permite adaptarea rapidă la schimbările sociale contemporane. EQ oferă o gestionare corectă a emoțiilor și sentimentelor, dezvoltă capacitatea de a alege corect modalitatea prin care se exprimă într-o anumită situație, ceea ce pentru activitatea didactică și, în general, pentru orice relație interpersonală are o valoare extremă. Este foarte important să ținem cont de: *ce exprimăm, cum exprimăm, când exprimăm, unde exprimăm, cui exprimăm*.

Inteligența emoțională a devenit și obiectul investigațiilor semnate de savanții americani Mayer J., de la Universitatea din New Hampshire, și P. Salovey, de la Universitatea Yale (1990, 1993, 1997, 2001), care evidențiază intercondiționările pozitive dintre emoție și gândire pentru activitatea profesională. Ei susțin că inteligența emoțională o au de regulă cei pe care îi numim „*isteți*” sau, altfel spus, care au capacitatea de a „*intui*” dorințele și necesitățile altora, detectează cu ușurință părțile tari și cele defectuoase, rămânând totodată neafecțați de stres, cu alte cuvinte, sunt cei în jurul cărora tuturor le face plăcere să se afle. Aceiași J. Mayer și P. Salovey [10, p. 143-144] au determinat și au evidențiat mai multe *niveluri ale formării inteligenței emoționale*, și anume:

I. Percepția, evaluarea și exprimarea emoțiilor – este primul nivel, care include identificarea emoțiilor și a conținutului emoțional atât la propria persoană, cât și la ceilalți,

recunoașterea emoțiilor în proiecte, limbaj, sunet și comportament, exprimarea și distingerea sentimentelor clare sau confuze, sincere sau false, stabilirea relațiilor binevoitoare, adecvate și pline de încredere.

II. Facilitarea emoțională a gândirii – la acest nivel emoția influențează pozitiv gândirea, direcționează atenția asupra informațiilor importante, asigurând interacțiunea emoțiilor cu procesele cognitive. De asemenea au loc și facilitarea rezolvării problemelor, explicarea conținuturilor, luarea în considerație a mai multor puncte de vedere, anticiparea situațiilor în care s-ar simți o persoană, fiind ajutată în luarea de decizii.

III. Înțelegerea și analiza emoțiilor. Utilizarea cunoștințelor emoționale cuprinde cunoașterea emoțiilor, folosirea conținuturilor emoționale, categorisirea lor, stabilirea cauzelor care provoacă diferite stări emoționale, elaborarea unor soluții alternative pentru rezolvarea situațiilor emoționale variate, interpretarea modalităților prin care emoțiile converg spre relații interpersonale.

IV. Reglarea emoțiilor pentru a promova creșterea emoțională și intelectuală – nivelul acesta se referă la implicațiile sociale pe care le comportă emoțiile și sentimentele, la controlarea și monitorizarea emoțiilor, precum și la determinarea stărilor emoționale, încurajându-le pe cele pozitive și moderându-le pe cele negative.

Făcând o analiză mai profundă, John Mayer, Peter Salovey și David Caruso, [8, p. 232-234] inventariază patru elemente generative ale inteligenței emoționale:

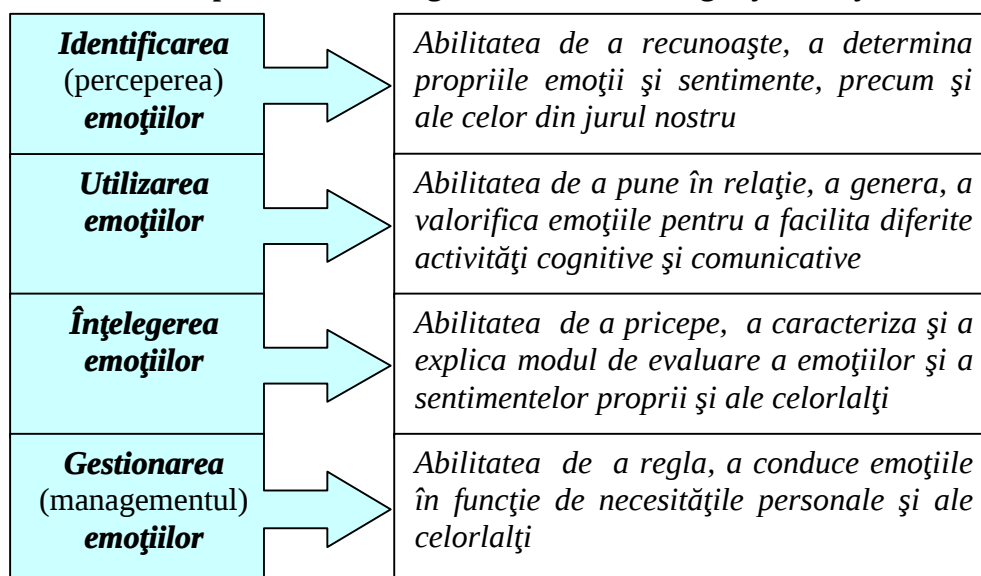

Figura 1. Elemente generative ale inteligenței emoționale după J. Mayer, P. Salovey și D. Caruso

Fiecare dintre aceste elemente generative are o contribuție unică la formarea inteligenței emoționale, profilând performanța pe care o va obține studentul-pedagog. Dar, în același timp, orîicare dintre ele: *identificarea*, *utilizarea*, *înțelegerea* și *gestionarea* emoțiilor „derivă” într-o anumită măsură din celelalte, avînd o interdependență foarte activă. Conștientizarea și trăirea în mod autentic a acestor arii conduc, eventual, la o pătrundere psihologică și la o înțelegere explicită a stărilor emoționale. Incapacitatea de a pătrunde și de a realiza acest lucru ne va lăsa pradă propriilor noastre emoții și sentimente. Cei care au o încredere mai mare în emoțiile și sentimentele lor sunt „cârmaci” mai buni ai

realității și existenței personale. Alături de faptul de a fi conștienți de propriile sentimente, de autocontrol, de capacitatea de a stabili un scop și de empatie este important și cunoașterea comportamentului pozitiv și eficient în relațiile cu ceilalți. Nu este posibil ca în relațiile interpersonale să ne dăm seama de emoțiile importante-neimportante, bune-rele, avantajoase-dezavantajoase etc. Este important să le identificăm, să le înțelegem și să le aplicăm adecvat. Astfel satisfacția, de exemplu, este un semn că lucrurile merg bine, iar sentimentul de mulțumire într-o activitate poate însemna un lucru bine făcut.

În opinia lui D. Goleman, „inteligența emoțională determină potențialul de a însuși abilități practice bazate pe anumite elemente: *conștiința propriilor afecte, reacții și resurse, motivație, autocontrol, empatie, sociabilitate*. Inteligența emoțională arată proporția în care s-a izbutit să se transfere acest potențial în randamentul profesional” [7, p. 24].

Utilitatea profilului de inteligență emoțională la studenții-pedagogi constă în aceea că ne oferă instrumente de cunoaștere, care au o valoare extrem de mare în formarea lor personală și profesională, deoarece stabilește potențialul competențelor emoționale sau sociale.

Strategia investigației noastre a fost orientată spre a stabili nivelul de dezvoltare și a forma la studenții-pedagogi a *cinci componente structurale* ale inteligenței emoționale, determinate și evidențiate de D. Goleman [10, p.1 41], [12, p. 15].

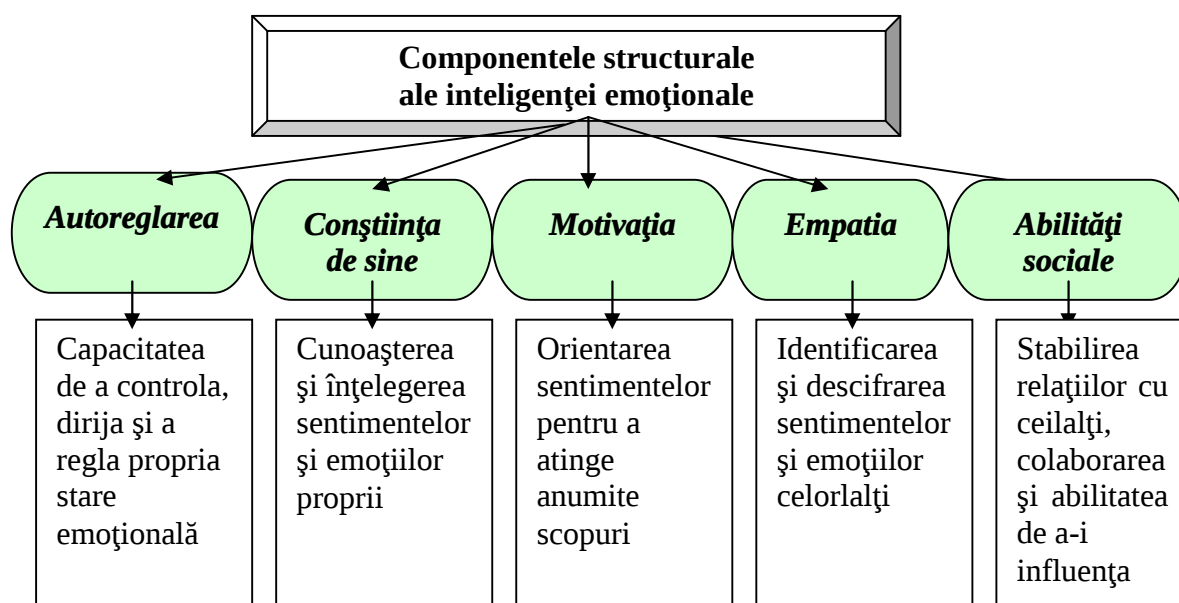

Figura 2. Structura inteligenței emoționale (după Goleman D.)

bazează pe cunoașterea proprie (*conștiința de sine*). Similar, cei care își pot identifica

sentimentele (*conștiința de sine*) sunt capabili să le identifice și pe ale altor oameni (*empatie*). A fi capabil să stabilești relații cu alții, în mod sincer, nu superficial (*abilități sociale*), este cu siguranță o funcție cuprinsă în toate celelalte laturi. Fără conștiința de sine, care ne dă puterea de a obține obiectivul propus, numită *motivație*, este puțin probabil să realizezi ceva” [12, p. 15].

Studiul realizat în cadrul Universității de Stat din Tiraspol pe un eșantion de 104 persoane a scos în evidență necesitatea prezenței inteligenței emoționale la studenții-pedagogi, indicând o mulțime de avantaje în pregătirea lor pentru activitatea didactică. Totodată ne-a permis să facem și unele precizări despre elementele inteligenței emoționale, care au pondere în asigurarea succesului personal și profesional, dintre care:

- *Cunoașterea propriilor emoții*. În relațiile cu ceilalți se transmit anumite tipuri de informații, sentimente sau reacții, care uneori este dificil de exprimat în mod clar și corect, întrucât nu se reușește decodificarea adecvată a conținutului. Cel mai des, aceste tipuri de situații sunt generatoare de conflicte. Pentru evitarea lor e necesar să-i învățăm pe studenți să descifreze ce înseamnă aceste emoții și mesaje exprimate atât la nivel verbal, cât și la cel non-verbal, astfel încât să fie corect perceput conținutul mesajelor. Înțelegerea emoțiilor personale și folosirea lor adecvată este extrem de importantă în stabilirea relațiilor interpersonale, asigurând succes acestor relații.

- *Gestionarea emoțiilor*. Prin cunoașterea și controlarea emoțiilor personale se pot obține informații importante asupra felului în care decurge gândirea, asupra scopurilor și aspirațiilor de viață și asupra modului în care fiecare își definește succesul personal în cadrul unui grup social. Am sesizat că unii studenți cu trecut academic impresionant nu se simt împliniți din punct de vedere emoțional sau social. Totodată, altă categorie de studenți, care nu au realizat în acest aspect atât de mult, manifestau satisfacție pentru modul lor de viață. Nevoia satisfacerii ar însemna atingerea potențialului maxim de dezvoltare, deoarece numai realizarea scopului poate da un sentiment de succes, afirmare și de satisfacție emoțională. Foarte des, persoanele dotate din punct de vedere intelectual rămân, datorită blocajelor emoționale și incapacității de a-și controla adecvat emoțiile, într-o lumină modestă, sunt închise și introvertite, nefiind mulțumite de sine, considerându-se incapabile de a aduce vreo contribuție societății și de a-și îmbunătăți propria existență.

- *Direcționarea emoțiilor către un scop*. Scopul este criteriul după care se gestionează emoțiile. În acest sens este foarte important cunoașterea scopului și a dorințelor pentru formarea unui comportament potrivit în vederea realizării opțiunilor înaintate. Este evident că studentul care are foarte clar stabilite anumite obiective profesionale știe exact ce dorește și se va realiza plenar în cariera profesională.

- *Prezența empatiei*. Empatia este definită ca aptitudinea de a fi conștient de sentimentele, gândurile, nevoile și preocupările celorlalți. Pentru dezvoltarea capacităților empatice este necesar să-ți cunoști și să-ți conștientizezi stările emoționale, deoarece empatia nu înseamnă trăirea emoțiilor altei persoane, ci doar înțelegerea lor, pornind de la experiența ta. Empatia are o însemnătate destul de mare în stabilirea relațiilor interpersonale, prezentându-se ca un element major în explicațiile despre sensibilitatea, necesitățile și valorile altor persoane. Prin intermediul empatiei se pot formula anticipări comportamentale, intuiții ale realității și identificări afective.

Empatia are o importanță tot mai pronunțată în ziua de azi, deoarece tot mai frecvent este folosită munca în echipă, crește rapid ritmul globalizării, care implică dialoguri inter-culturale, în cadrul cărora pot apărea ușor neînțelegeri, conflicte sau concluzii greșite, iar persoanele empaticе sunt în stare să perceapă toate subtilitățile și să reacționeze cu promptitudine. Competențele de ordin empatic ale cadrelor didactice sunt indispensabile, deoarece ele asigură înțelegerea bună și susținerea în dezvoltare a altor persoane, orientarea spre acordarea ajutorului, în sensul anticipării, recunoașterii și satisfacerii nevoilor celor cu care se stabilesc relații, precum și conștientizarea curenților emoționali și a relațiilor de putere într-un grup.

Empatia mai este și caracteristica esențială care definește un bun lider. A fi un lider empatic nu înseamnă să poți tempera emoțiile celorlalți, pentru a-i mulțumi pe toți, ci mai degrabă să ții cont de emoțiile și sentimentele celor din jur, atunci când iei decizii inteligente. Investigațiile ne-au demonstrat că în grupele unde liderul utilizează un stil empatic de conducere a grupului, relațiile interpersonale dintre membrii grupului sunt foarte prietenoase, pozitive și cu un grad sporit de reciprocitate.

- *Capacitatea de a construi relații pozitive.* Această componentă a inteligenței emoționale demonstrează responsabilitatea persoanei ca membru contribuabil și constructiv în grupul social, abilitatea de a stabili și a menține relații interpersonale favorabile în ceea ce privește afecțiunea reciprocă. Prezența acestor competențe dau posibilitate de a fi buni mediatori, de a putea preveni și arbitra conflictele, a crea o bună impresie în societate, a monitoriza exprimarea emoțiilor proprii, a corela în continuu propriul comportament social pentru a obține efectul scontat.

Cercetarea a fost organizată în trei etape: *constatare, formare și control*. În cadrul cercetării am încercat să ne ghidăm după componentele structurale ale inteligenței emoționale, profilate deja teoretic de către Daniel Goleman și confirmate experimental de studii reprezentative, cum sunt cele datorate lui R. Bar-On și Jeanne Segal.

La etapa de constatare s-a realizat, în corespundere cu ipoteza și obiectivele înaintate, un ansamblu de procedee și metode ce țin de evaluarea nivelului de dezvoltare a componentelor de bază ale inteligenței emoționale: *autoreglarea, conștiința de sine, motivația, empatia, abilitățile sociale*. Astfel, am depistat diferențele de dezvoltare în cele cinci componente structurale ale EQ la ambele loturi de investigație: experimental (AE, BE) și de control (AC, BC).

Organizarea și derularea experimentului formativ ne-a demonstrat că în dezvoltarea inteligenței emoționale a studenților pedagogi e nevoie să cunoaștem unele particularități specifice de ordin personal și de ordin social, precum și factorii care influențează dezvoltarea inteligenței emoționale. Experimentul formativ a fost aplicat numai asupra lotului experimental „AE” și „BE”. Astfel, etapa formativă a fost împărțită în două părți: prima a vizat identificarea necesităților de formare a inteligenței emoționale, iar a doua era în strânsă legătură cu imaginea pe care și-o construiesc studenții despre inteligența emoțională și reușita în activitate. Toate acestea ne-au permis să elaborăm o baterie metodologică în scopul formării inteligenței emoționale la studenții-pedagogi.

În cadrul programului formativ a fost utilizat un ansamblu metodologic capabil să contribuie la formarea IE, astfel încât s-au aplicat modelul dezvoltat de Mayer și Salovey al abilităților emoționale, scara multifactorială de măsurare a inteligenței emoționale (SMIE), „Cercetarea în oglindă”, studiul de caz, teste de autocunoaștere, empatie, motivație, de formare a abilităților sociale, metode de evaluare „Consens, expert, grup-țintă” etc.

Deși valorile inteligenței emoționale erau, în urma aplicării tehnicilor formative, nu prea mari prin raportare la maxim, totuși trebuie menționat faptul pozitiv că majoritatea studenților sunt, sub raport emoțional, suficient de orientați spre autocunoaștere și spre cunoașterea altor oameni. Scorurile înalte înregistrate reflectă cunoașterea emoțiilor celorlalți. În timp ce pentru alte trăsături ale inteligenței emoționale și, în special, ale acelor care țin de cunoașterea personală: autocontrolul emoțiilor negative, înțelegerea cauzelor care provoacă supărarea, elaborarea unor soluții alternative pentru rezolvarea situației, relaxarea temporară în momente de furie etc. – valorile sunt destul de *mici*, ceea ce sugerează nevoia unor alternative în planul formării inteligenței emoționale.

De asemenea, cercetarea ne-a demonstrat că studenții posedă un control slab (unii chiar nul) al emoțiilor și că de multe ori nici nu pot să identifice ce emoții au. În cazul unor emoții ca mâhnirea, îngrijorarea, supărarea, manifestate cu intensitate mare, durata lor depășește un anumit punct, atingând cote extrem de periculoase – anxietate cronică, furie necontrolată, depresie. Cei care posedă inteligență emoțională la un nivel satisfăcător reușesc cu mult succes să evite aceste fenomene negative.

La etapa de control obiectivul care s-a realizat a fost stabilirea diferențelor în dezvoltarea nivelurilor inteligenței emoționale, pe care l-au atins studenții din eșantionul experimental în comparație cu studenții din eșantionul de control. Rezultatele probelor de control au fost confruntate cu cele din experimentul de constatare. Am observat că s-a produs o creștere vădită a nivelurilor inteligenței emoționale. Subiecții din lotul experimental au obținut ascendență în dezvoltare. În ceea ce privește nivelul dezvoltării motivației, empatiei și în ceea ce privește abilitățile sociale, rezultatele sunt suficient de avansate. Ceva mai modeste au fost consecințele, care au vizat evoluția autoreglării și autocunoașterii (conștiinței de sine), dar și ele au suportat schimbări satisfăcătoare. Cu toate acestea, cercetarea ne-a reflectat clar că domeniul interpersonal al inteligenței emoționale care include empatia, motivația și abilitățile sociale se formează mai ușor și sunt la un nivel mai înalt de dezvoltare decât cele ce țin de domeniul intra-personal: conștiința de sine și autoreglarea.

Astfel, rezultatele obținute de fiecare lot experimental la etapa finală a studiului sunt prezentate în următoarele tabele: 2, 3, 4, 5.

Tabelul 2. Rezultatele comparative la etapa finală pentru grupa „ AE ”

	Cea mai mare IE		IE medie		Cea mai mică IE	
	const. %	control %	const. %	control %	const.%	control %
Autoreglarea	25	32	45	46	30	22
Conștiința de sine	18	25	25	32	57	43
Motivația	29	39	32	36	39	25
Empatia	36	43	39	43	25	14
Abilitățile sociale	32	43	39	39	29	18
Total general	28	36,4	36	39,2	36	24,4
Diferența (d)	8,4		3,2		11,6	

Tabelul 3. Rezultatele comparative la etapa finală pentru grupa „ A C ”

	Cea mai mare IE		IE medie		Cea mai mică IE	
	const. %	control %	const. %	control %	const. %	control %
Autoreglarea	26	27	38	35	36	38
Conștiința de sine	15	15	31	35	54	50
Motivația	27	30	31	35	42	35
Empatia	35	35	23	27	42	38
Abilitățile sociale	30	35	35	38	35	27
Total general	26,6	28,4	31,6	34	41,8	37,6
Diferența (d)	1,8		2,4		4,2	

Tabelul 4. Rezultatele comparative la etapa finală pentru grupa „B E ”

	Cea mai mare IE		IE medie		Cea mai mică IE	
	const. %	control %	const. %	control %	const. %	control %
Autoreglarea	20	31	38	46	42	23
Conștiința de sine	12	19	23	31	65	50
Motivația	23	35	31	38	46	27
Empatia	30	38	35	38	35	24
Abilitățile sociale	35	46	38	38	27	16
Total general	24	33,8	33	38,2	43	28
Diferența (d)	9,8		5,2		15	

Tabelul. 5. Rezultatele comparative la etapa finală pentru grupa „B C ”

	Cea mai mare IE		IE medie		Cea mai mică IE	
	const. %	control %	const. %	control %	const. %	control %
Autoreglarea	22	25	34	33	44	42
Conștiința de sine	17	17	25	29	58	54
Motivația	29	33	29	29	42	38
Empatia	33	33	30	38	37	29
Abilitățile sociale	37	37	30	33	33	30
Total general	27,6%	29	29,6%	32,4	42,8%	38,6
Diferența (d)	1,4		2,8		4,2	

Procesarea rezultatelor obținute în cadrul cercetării ne-a permis să analizăm dacă eforturile de dezvoltare a inteligenței emoționale la studenții pedagogi au dat roade. Evaluarea capacităților ce țin de inteligența emoțională vizează în mare măsură atitudinile față de reușitele obținute, față de bucuriile și satisfacțiile avute în urma atingerii scopurilor, față de gradul de implicare emoțională în relațiile cu alte persoane. Astfel, generalizând implicațiile experimentale, putem stabili nivelul dezvoltării și profilul inteligenței emoționale la studenții-pedagogi.

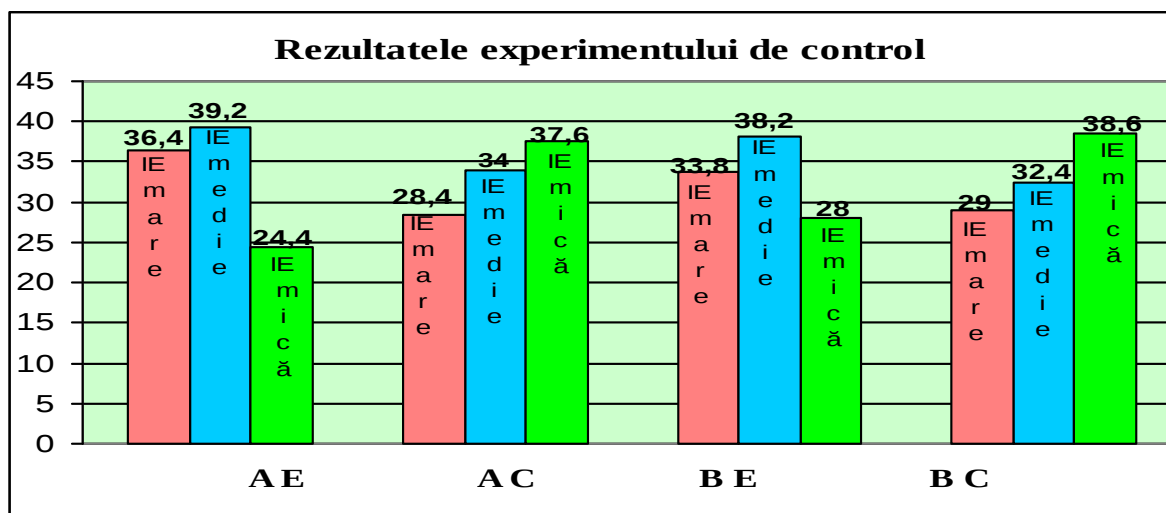

Figura 2. Nivelul dezvoltării EQ pentru fiecare lot de investigație la etapa finală

Concluzii: Inteligența emoțională constituie generatorul relațiilor armonioase cu ceilalți, este mijlocul de a inventaria forțele și de a repera calitățile pe care dorim să le cultivăm studenților, este abilitatea de a interpreta corect situațiile personale, este forma de a convinge, a conduce, a negocia, a aplana conflictele, de a coopera și de a lucra în echipă.

Persoana a cărei inteligență emoțională este bine dezvoltată va fi în stare să creeze un mediu de încredere și onestitate, în care să domine rațiunea și competitivitatea, în care persoanele să-și poată realiza și domina emoțiile. Prezența inteligenței emoționale prezice succesul personal, o carieră satisfăcătoare și un leader-ship eficient. Pentru a comunica

eficient nu este destul să te exprimi clar, mai trebuie să știi cum să pui întrebări, să asculți și să oferi răspunsuri constructive. Aceste aptitudini sunt extrem de oportune educatorilor.

Acumularea cunoștințelor și competențelor necesare activității de cadru didactic condiționează ridicarea nivelului de inteligență emoțională. Nivelul inteligenței este direct legat de performanțele în domenii. Mai specific, nivelul ridicat de inteligență emoțională reprezintă un avantaj în viața cotidiană odată ce majoritatea activităților cer un anumit tip de judecată sau de luare a deciziilor, iar nivelul scăzut de inteligență emoțională reprezintă un dezavantaj, mai ales în mediile educaționale. Pe măsură ce situațiile educaționale devin mai complexe, mai noi, mai mobile, mai imprevizibile, cu mai multe alternative, avantajele practice de a avea inteligență emoțională superioară cresc.

În acest sens, eficiența pregătirii cadrelor didactice solicită actualizarea și re/definirea conceptului și a standardelor de calitate ale activității didactice, deoarece inteligența emoțională rămâne, în procesul de formare pedagogică, a fi puțin cercetată.

BIBLIOGRAFIE:

1. Cojocaru M., *Provocări actuale privind integrarea competențelor emoționale în standardele de formare a cadrelor didactice*, www.upsc.md/docs/publicatii/ssu_1-17-2011, Revista de științe socioumane. Nr.1 (17), 2011, Chișinău 2011;
2. Cosnier J., *Introducere în psihologia emoțiilor și a sentimentelor*, Editura Polirom, Iași, 2007, 200 p.;
3. Charles J.Wolfe, Associates. LLC, *SMIE – prima și singura modalitate de măsurare bazată pe teste de abilități ale inteligenței emoționale*, Editura Safta, București, 1988, 108 p.;
4. Caruso David R., *Aplicabilitatea practică a modelului inteligenței emoționale la locul de muncă*, Editura Academica, 1999;
5. Goleman D., Boyatzis R., McKEE A., *Inteligența emoțională în leadership*, Editura Curtea veche, București, 2005, 344 p.;
6. Goleman D., *Inteligența emoțională*, Editura Curtea veche, București, 2008, 430 p.;
7. Goleman D., *Inteligența emoțională cheia succesului în viață*, Editura Alfa, București, 2004, 376 p.;
8. Mayer J. D., Salovey P., Caruso D.R., Sitarenius G., *Emotional Intelligence as a Standard Intelligence, Emotion*, 2001, vol. 1, Nr. 3, p. 232-242;
9. Pâslaru V., Papuc L., Negură I., ș.a., *Construcție și dezvoltare curriculară*, Partea I, cadrul teoretic, Tip. Centrală, Chișinău, 2005, 176 p.;
10. Roco M., *Creativitate și inteligență emoțională*, Editura Polirom, Iași, 2004, 248 p.;
11. Stein Steven J., Book Howard E., *Forța inteligenței emoționale, inteligența emoțională și succesul vostru*, Editura Allfa, București, 2003, 288 p.;
12. Wood R., Tolley H., *Inteligența emoțională prin teste*, Editura Meteor Press, București, 2003, 144 p.